

جستارهای منطقی
مجموعه مقالات

غلامرضا زکیانی

www.ketab.ir

www.ketab.ir

سرشناسه: زکیانی، غلامرضا، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور: جستارهای منطقی / غلامرضا زکیانی.
مشخصات نشر: قم: موسسه فرهنگی طه، کتاب طه، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۱۴/۵×۲۱/۵ سانتیمتر، ۲۱۰ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۷۸۶۳۸-۹
وضعیت فهرست‌دهی: فیا
موضوع: منطق - مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع: Logic- Addresses, essays, lectures
رده‌بندی کنگره: BC۷۸
رده‌بندی دیویی: ۱۶۰
شماره کتابشناسی ملی: ۷۳۷۸۶۳۸
وضعیت رکورد: فیا

© همه حقوق این اثر محفوظ است.

هر گونه تکثیر، انتشار، اقتباس و تلخیص یا ترجمه همه یا بخشی از این کتاب به هر صورت (چاپ، کپی، صوت، تصویر، انتشار در فضای مجازی) بدون اجازه کتبی ناشر و نویسنده ممنوع است و به موجب «قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان» پیگرد قانونی دارد. نقل مطلب از این کتاب در حد متعارف و با ذکر منبع مجاز است.

جستارهای منطقی

مجموعه مقالات

غلامرضا زکیانی

ناشر: کتاب طه

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۴-۳۶۰-۲۹-۹

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

مدیر تولید: مهدی گلزاری

صفحه‌آرا: اکرم صادقی - زهرا سادات موسوی فر

طراح جلد: محمد حسن امانی

چاپ و صحافی: مشعر

قم: بلوار معلم، مجتمع ناشران، طبقه سوم، واحد ۳۱۴، انتشارات کتاب طه

دفتر انتشارات ۰۲۵ ۳۷۷ ۴۴ ۶۲۴

دورنویس ۰۲۵ ۳۷۷ ۴۳ ۶۲۴

فروشگاه مرکزی (کتابسرای طه) ۰۲۵ ۳۷۸ ۴۸ ۳۲۶

📞 tahabooks

✉ ketabtaha@gmail.com

📷 ketabtaha

www.ketabtaha.com

کتابسرای طه: کتابفروشی آنلاین

ارسال به سراسر کشور

فهرست

مقدمه	۱۱
-------	----

فصل اول: فلسفه منطق ریاضی

۱: تأملی در منطق ریاضی: نگرش تابع ارزشی	۲۳
مقدمه	۲۳
۱. استلزام مادی و ...	۲۴
۲. نقد برهان لوئیس (نحوشناسی)	۲۶
۳. اصل تناقض و کل‌گرایی	۳۳
۴. ماهیت گزاره شرطی	۳۶
۵. شرطی خلاف واقع	۳۷
۶. نقد برخی دفاعیات حامیان استلزام مادی (دلال‌شناسی)	۳۹

۲: تأملی در منطق ریاضی: نگرش اصل موضوعی	۵۵
نظام اصل موضوعی	۵۶
لزوم تأسیس سیستم استنتاجی مستقل برای منطق	۵۷
قاعده استنتاجی مشترک	۶۰
تکثر منطقی‌ها	۶۴
نگرش اصل موضوعی در منطق سنتی	۶۷
معنای بداهت قاعده وضع مقدم	۶۸
نتیجه	۶۹

- پیوست ۱: استنتاج طبیعی ۷۰
پیوست ۲: نظریه برهان ۷۱

فصل دوم: فلسفه منطق ارسطو

- ۳: راز بداهت شکل اول قیاس ۷۷

- اثبات قیاس‌های جزئی شکل اول ۷۹
تعریف شکل اول ۷۹
فرضیه مقاله ۸۳
نتیجه ۱۰۸

- ۴: درآمدی بر فلسفه منطق ارسطو ۱۰۹

- لزوم بازشناسی فلسفه و منطق ارسطو ۱۱۰
مابعدالطبیعه ارسطو ۱۱۰
کتاب مقولات ۱۱۲
ایساغوجی ۱۱۵
مقولات و ایساغوجی ۱۱۷
تحلیل اول ۱۱۹
نتایج ۱۳۲

- ۵: اهمیت ترتیب مقدمات در قیاس ارسطویی ۱۳۵

- ضرب‌های نامستقیم ۱۳۶
اهمیت ترتیب مقدمات ۱۳۷
سایر ضرب‌های نامستقیم ۱۳۸
ترتیب مقدمات نزد ابن‌سینا و خواجه نصیر ۱۳۹
منشأ پیدایش ضرب‌های نامستقیم ۱۴۰
نتیجه ۱۴۲

- ۶: تحلیل دیدگاه غزالی درباره تقابل میان منطق و امامت ۱۴۳

- غزالی و باطنیه ۱۴۶
ضرورت استخراج موازین از قرآن ۱۴۷
موازین قرآنی ۱۴۹
موازین شیطانی در قرآن ۱۵۲

برخی مغالطات رایج باطنیه	۱۵۳
نتیجه	۱۵۴
تحلیل و نقد آرای غزالی	۱۵۴
نتیجه‌گیری	۱۶۱
۷: تأملی در متون منطق قدیم	۱۶۳
منطق علم است یا ابزار؟	۱۶۵
الجواهرالنضید فی شرح منطق التجرید	۱۶۷
المنطق	۱۷۱
روش هندسی برای استخراج معادل‌ها	۱۷۴
قیاس استثنایی	۱۷۵
نتیجه	۱۷۹

فصل سوم: منطق و معرفت

۸: منطق و معرفت‌شناسی	۱۸۳
۱. اصل تناقض	۱۸۴
۲. شبکه معرفت	۱۸۹
۳. استدلال انکاری (رفع تالی)	۱۹۰
۴. استدلال ایجابی (وضع مقدم)	۱۹۳
۵. مثال نقض	۱۹۳
۶. برهان وجدل	۱۹۴
۷. ریشه اشتراک	۱۹۵
۸. نتیجه‌گیری	۲۰۵
۹: تأملی در مقاله «نقش عوامل اجتماعی در معرفت ریاضی و منطقی»	۲۰۷
نکات مقدماتی	۲۰۸
تحلیل دلایل	۲۱۲
جمع‌بندی	۲۳۷

فصل چهارم: ارزیابی و نقد

۱۰: مبانی دینی نقد (پذیری)	۲۴۱
----------------------------------	-----

۲۴۱.....	رویکرد این مقاله
۲۴۲.....	حق محوری در مقابل فردمحوری
۲۴۳.....	حق محوری در قرآن
۲۴۵.....	موانع حق محوری در قرآن
۲۴۸.....	مدافع حق محوری از نظر ارسطو و بیکن
۲۴۹.....	مطلق گرایی، مانع حق محوری
۲۵۲.....	حق محوری در روایات
۲۵۷.....	آیا حق محوری مستلزم بی طرف بودن است ؟
۲۶۰.....	تفکیک در مقام نقد و داوری
۲۶۳.....	۱۱: ارزیابی ترجمه عربی قیاس ارسطو
۲۶۳.....	معرفی تصحیح بدوی
۲۶۵.....	عصر ترجمه و اهمیت آن
۲۶۷.....	ترجمه قیاس
۲۶۸.....	لزوم ارزیابی این ترجمه
۲۷۰.....	لزوم ارزیابی این تصحیح
۲۷۲.....	موارد رجحان متن عربی
۳۳۷.....	۱۲: تأملی دیگر در هنر استدلال
۳۳۸.....	نقاط ضعف شکلی
۳۴۱.....	نقاط ضعف محتوایی کتاب و پاسخ آنها
۳۴۵.....	نقاط متنی
۳۵۱.....	نقد ناظر به متن
۳۶۵.....	۱۳: نقدی بر کتاب مبانی منطق و روش شناسی
۳۶۵.....	مبحث اول
۳۶۶.....	مبحث دوم
۳۷۵.....	۱۴: قیاس، ترجمه آقای دکتر ادیب سلطانی
۳۸۷.....	۱۵: آنالو طبقا، ترجمه خانم دکتر پر خیده ملکی
۳۸۸.....	الف. اشکالات صوری
۳۸۹.....	ب. اشکالات محتوایی

مقدمه

این مجموعه شامل جستارهای منطقی است که از سال ۱۳۸۱ تاکنون در نشریات مختلف به چاپ رسیده و ظاهراً از تنوع زیادی برخوردار است ولی با توضیح ذیل می‌توان حلقه وصل آنها را رصد کرد.

سال‌ها با منطق سنتی ممارست داشتم تا در دوره کارشناسی ارشد به صورت اجمالی و در دوره دکتری به صورت تفصیلی با منطق ریاضی و به ویژه مباحث فلسفه منطق آشنا شدم؛ این امر دو ثمره در پی داشت: از یک سو سبب شد تا مبانی منطق ریاضی (و به ویژه پارادوکس‌های استلزام مادی) را به صورت جدی در رساله دکتری مورد بررسی و تحقیق قرار دهم، حاصل این تحقیق، علاوه بر رساله دکتری، تأملی در رویکرد حاکم بر منطق ریاضی یعنی نگرش تابع ارزش و نگرش اصل موضوعی است. و از سوی دیگر، پس از آشنایی با رویکرد فلسفی به منطق، با همان رویکرد به سراغ منطق سنتی رفته، مبانی فلسفی منطق ارسطویی را در حد توان خود استخراج کردم. با این توضیح کلی، به شرح مختصر مقالات این مجموعه می‌پردازم.